

A KEGYESSÉG TUDOMÁNYA

A református tanítás alapjai

RONALD HANKO

A kegyesség tudománya

A REFORMÁTUS TANÍTÁS ALAPJAI

Ronald Hanko

Az eredeti angol kiadás címe / Originally published in English under the title:

Doctrine according to Godliness – A Primer of Reformed Doctrine

Írta / Written by: Ronald Hanko

© 2004, Reformed Free Publishing Association, 1894 Georgetown Center Drive, Jenison, Michigan. 49428. USA

<https://www.rfpa.org>

mail@rfpa.org

Az angol kiadásban található bibliai idézetek forrása a *King James (Authorized) Version*.

Scripture cited in the English version is from the *King James (Authorized) Version*.

Magyar kiadás – Hungarian edition © 2021

Ébredés Alapítvány

Péceli Református Egyházközség

Vásárhelyi Bálint Márk

Magyar fordítás – Hungarian translation © 2021

Fordítás: Vásárhelyi Bálint Márk

Kétnyelvű lektorálás: Bognár Tibor és Jánószky Anna

Magyar nyelvi lektorálás: Bakti Judit

Teológiai lektorálás: Cs. Nagy János

Borítóterv: Buschné Káldy Sára és Ridegné Szabó Zsófia

A magyar fordítás és kiadás a Reformed Free Publishing Association engedélyével készült.

This Hungarian edition is translated and used by permission of the Reformed Free Publishing Association.

Minden jog fenntartva. All rights reserved.

Kiadja a Péceli Református Egyházközség megbízásából az Ébredés Alapítvány.

2119 Pécel, Kálvin tér 2/b.

(28) 452-334

Felelős kiadó: Szabó László

Szerkesztő: Margit István

A bibliai idézetek forrása a Magyar Bibliatársulat által kiadott, 1908-ban revideált Károli-fordítású Biblia.

Nyomtatás: Prime Rate Kft.

Felelős vezető: Tomcsányi Péter

ISBN 978-615-81582-1-3

Ajánlom szüleimnek, Herman és Wilma Hankónak, akik kora gyermekkorom óta neveltek ezekre a tantételekre, és tanításukkal, valamint élő bizonyoságtételükkel elültették bennem a Biblia igazságainak szeretetét.

„Ha valaki másképen tanít, és nem követi a mi Urunk Jézus Krisztus egészséges beszédeit és a kegyesség szerint való tudományt, az felfuvalkodott, a ki semmit sem ért, hanem vitatkozásokban és szóharcokban szenved, a melyekből származik irigység, viszálykodás, káromlások, rosszakaratú gyanúsítások, megbomlott elméjű és az igazságtól megfosztott embereknek hiábavaló torzsalkodásai a kik az istenfélelmet nyerekedésnek tekintik. Azoktól, a kik ilyenek, eltávozzál.”

1Timótheus 6:3–5

A könyvben használt bibliafordítások rövidítései:

Károli: revideált Károli-fordítás, 1908

ÚF: Új Fordítás, 1990

RevKár: újonnan revideált Károli-fordítás, 2011

RÚF: Revideált Új Fordítás, 2014

KJV: angol King James (Authorized) Version, 1611

NIV: angol New International Version, 1978

Előszó a magyar kiadáshoz

A kegyesség tudománya olyan korban kerül a magyar olvasó kezébe, amikor a keresztyének és az egyházak biblikus és református önazonossága feloldódni látszik. A magyar reformációt és a tiszta református gondolkodást sok éve erodálja a felvilágosodás mára fékevesztett önpusztító liberalizmusa, a lutheránus pietizmus befelé forduló misztikája és a magyarság nemzeti gondolata. Sok, egykor virágzó helyi egyház mára megrendült, számos helyen a nyilvános istentisztelet és a lelkipásztori szolgálat is megszűnt. A lelki krízist csak erősíti a hatalmaskodó református egyházszervezet római katolikus hierarchiája, az adminisztráció burjánzása és a gyakorlati materializmus, amely a meggyengült egyházak lelki bajára a pénztől várja a megoldást. A lelki tartásukban erőtlenné tett, kapkodó útkeresésben élő helyi egyházak és azok hívő tagjai megerősítésre szorulnak.

Miért jelenthet gyógymódot *A kegyesség tudománya* magyar nyelvű megjelenítése? A bibliai-református önazonosság meggyengülésére a legjobb gyógymód a bibliai-református tudomány világos kifejtése. Ronald Hanko írása a baj lényegét ragadja meg. A tudatlanság és az elbizonytalanodás korában megbízható tudást, igaz, mennyei *tudományt* kap vele az olvasó. Ronald Hanko munkájának egyik értékes vonása annak átfogó jellege. Az olvasó az egész keresztyén tudományt áttekintheti, ezzel egyrészt a klasszikus református tanítás szép belső szerkezetét fedezheti fel, másrészt a könyv sok rövid egysége egy-egy részletkérdés vizsgálatát is lehetővé teszi.

A kegyesség tudománya ugyanakkor nem áll meg a tájékoztatás, az ismeretterjesztés határánál, hanem bátorít, megfedd, leleplez és lelkesít egyben. A szerző tudományos gondossággal, ugyanakkor pásztori gondoskodással is írta sorait. Az író ugyanis lelkipásztor, aki szívén viseli Krisztus nyájának sorsát, és misszionárius, aki Ura megbízásából a lélekmentés szent szolgálatában áll. *A kegyesség tudománya* éppen ezért segíti akár az egyház elhívott pásztoraik lelkipásztori hivatásukban, akár az édesapákat családi tanító szolgálatukban.

Ki kell emelnünk Ronald Hanko művében az egyháztan jelentőségét. Nem a szerző ad különleges hangsúlyt és jelentőséget az egyháztannak, hanem az a tény, hogy a magyar reformátusságból az egyház bibliai-református felfogása szinte teljesen kiveszett. Isten kijelentéséről, Krisztus megváltó művéről, az engesztelés és a helyettes elégtétel nagy, bibliai igazságairól, a bűnös igaznak nyilvánításáról, vagy megszenteléséről az igazságot kereső olvasó találhat forrásokat, de a bibliai-református egyháztan forrása magyar nyelvterületen nem túl bőséges. Merítsünk hát *A kegyesség tudománya* friss és egészséges forrásából, és erősödjünk meg az egyház helyes felfogásában és gyakorlatában!

Ronald Hanko írása őszinte mű, pontosan azt nyújtja, amit a címben megígér. A benne kifejtett igaz tudomány célja az igazi kegyesség, a Krisztusba vetett hitből való élet. A szerző a szépen kifejtett bibliai-református tanítással nem csupán tájékozottá tesz, és intellektuális élményt kínál, hanem el is akar kötelezni a bibliai igazságok mellett, és kegyes életre buzdítja olvasóját, azaz valóban kegyességre való tudományt kapunk. Igaz kegyességre serkentenek a rövid egységekben megfogalmazott tanításokat záró bátorító szavak, mint például a hitről: *„Milyen csodálatos tehát, ha azt mondhatjuk, hogy van hitünk. Ezzel megvalljuk, hogy Isten csodálatos és szuverén munkája által Krisztusban élünk, ő pedig bennünk, és soha többé nem szakadhatunk el egymástól.”*

Maga a Szentháromság örök Isten áldja meg e könyv minden olvasójának szívét Krisztus evangéliumának tiszta tudományával az igaz kegyesség szent buzgalmára!

Cs. Nagy János
péceli református lelkipásztor

Az angol kiadás előszava

A missziói munka nagy kihívása az evangélium és az Isten Igéjében rejlő igazságok világos és egyszerű bemutatása, illetve a Szentírás tanításainak alapos, ugyanakkor tömör ismertetése. Olyan korban élünk, amikor azok közül, akik vallják Krisztust, sokak fejében zűrzavar van, bibliaismeretük hiányos, és az egyházban megjelenő bármilyen tévtanítás szele félrevezeti őket. A szentek elvesztették az egykor nekik adatott hit ismeretét, habár bírniuk kellene azt. Ma egy misszionáriusnak azok számára is hirdetnie kell az Igét, akik nem ismerik Krisztust, és nem hallották az igazi evangéliumot; a gyakorló keresztyének számára szólania kell a hitről, a hitetleneket pedig bűnbánatra és Krisztusba vetett hitre kell hívnia.

Manapság nagyon kevesen olvasnak kemény lelki eledelt, és az emberek csak rövid ideig tudnak figyelni. Ezek a korlátok nehéz feladat elé állítják a lelkipásztort vagy a misszionáriust. Nem könnyű olyan kiadványt találni, amelyben tiszta a tanítás, választ ad ezekre a nehézségekre, és valóban hasznos. Az 1940-es években Herman Hoeksema rádiós istentiszteletei adtak megoldást a rövid üzenetek iránti igényre. Ezek közül néhány később írásban is megjelent, kiváló példa erre a *Wonder of Grace* [A kegyelem csodája] című könyve. Ronald Hanko és Ronald Cammenga lelkipásztorok *Saved by Grace* [Kegyelemből megváltva] című könyve pedig a Szentírás alapján Isten szuverenitását és a kálvinizmus öt pontját mutatja be mélyebben.

A kegyesség tudománya folytatja a tanítások egyszerűsített magyarázatára törekvő könyvek sorát. Hanko könyve a missziós területen végzett szorgalmas munka gyümölcse. E mű legtöbb alfejezetét missziói munkában töltött évei alatt írta Észak-Írországbán, ahol a református hit egykor virágzott a presbiteriánus egyházakban.

Mindegyik szakasz rövid, mégis alapos magyarázat, amely önmagában is megáll, és egy-egy alapvető fogalmat mutat be a hittételekből. Az egymást követő szakaszokban a szerző a református hit vonalait bontja ki annak egységében. Így ez a könyv kettős jellemzővel bír. Egyrészt minden egyes alfejezet egy bizonyos igazság vagy tanítás kifejtéseként néhány másikkal együtt megállhat, forrásul szolgálva több, gyakran felmerülő kérdéshez. Másrészt a református tanbeli gondolkodás vonalát követve az alfejezeteket egy összefüggő műnek is tekinthetjük. Utóbbi szempontból *A kegyesség tudománya* a református tanítás és a dogmatika alapvető kézikönyvéül is szolgálhat.

Az effajta megközelítés a művet a református missziói munka mellett a már meglévő gyülekezetekben és a keresztyén tanításban való tanulmányozásra és megbeszélésre is alkalmassá teszi. A könyv teljes egészében segítséget adhat a csoportos tanulmányozásokhoz vagy beszélgetésekhez. Az egyes szakaszok tematikusan is felhasználhatóak.

Akiknek különböző minőségben tanítaniuk kell – legyenek presbiterek, szülők, tanárok vagy bibliakörök vezetői –, azok tiszta tudományt hordozó forrásanyagot találhatnak itt, amely segítheti őket a felkészülésben.

Ezt a könyvet olvasva a hívő felkészülhet arra, hogy számot adjon a benne lévő reménységről. Ha valakinek ijesztően hat egy-egy dogmatikai írás mély volta, az úgy olvashatja ezt a könyvet a református tanításról, hogy az őt a Szentíráshoz és további tanulmányozások folytatásához tudja vezetni.

Nehéz kivitelezni, hogy minden szakasz egy-két nyomtatott oldalra szorítkozzon, miközben a tartalom is alapos és teljes. Nem kis munka, hogy Hanko olyan hatékonyan végezte ezt el. Az igazságot a keresztyén ember életére és útjára alkalmazva a szerző egy hasznos áhítatos könyvet is ad elénk. A hitet és a gyakorlatot, a tanítást és az életet, az igazságot és az alkalmazást összekapcsolva az egyes alfejezetek ismeretet adnak át, ugyanakkor a kegyes életre nevelnek. Jó választás volt tehát a könyv címe.

Kívánom, hogy az Úr továbbra is használja fel e könyv gyümölcsét az ő országáért és dicsőségére.

Thomas Miersma

A Protestant Reformed Churches in America
nyugalmazott lelkipásztora

A szerző előszava

E könyvet egy – eredetileg közel kétszáz cikkből álló – sorozat alkotja, amelynek nyolc éven keresztül jelentek meg újabb részei az Egyesült Királyságban folyó missziói munka keretein belül. E cikkek fogadtatása miatt, valamint a sok olvasótól érkezett bátorítás hatására állítottam össze a cikkeket könyvvé.

Néhány eredeti cikket kihagytam, azonban mintegy ötven új tanulmánnyal bővült a kötet a kimaradt anyagok pótlására. A legtöbb régi cikket átnéztem, és néhányat teljesen újraírtam. A könyv a református teológia szokásos felosztását követi, így *A kegyesség tudománya* hat fő fejezete a dogmatika hat fő része, bár nem használom a hagyományos nevüket.

Amikor eredetileg misszionáriusként írtam a cikkeket, a lehető legegyszerűbben fogalmaztam rengeteg bibliai hivatkozást használva, és megpróbáltam megmutatni, hogy a Szentírás tanai miként alkalmazhatóak az életre. Mindezt megtartottam azt remélve, hogy a missziós területeken és az egyházakban továbbra is hasznos lesz a református hit tanítására.

Az alfejezetek nagyon rövidek annak reményében, hogy akik tudnak valamit a református hitről, felbátorodnak a dogmatikai témájú szövegek további olvasására. Meggyőződésem, hogy az Egyesült Államokban és máshol is többek között az járult hozzá a református egyházak romlásához, hogy Isten népe nem olvas eleget. Bízom abban, hogy ezek a könnyen olvasható cikkek a kegyelem tanainak és Isten üdvösségben való szuverenitásának további tanulmányozására bátorítják a kedves olvasót.

Isten áldja meg és használja jóra ezeket a törekvéseket!

Ronald Hanko

A Protestant Reformed Churches in America
nyugalmazott lelkipásztora

Bevezetés

A tantételek jelentősége

A tantételeket ma már nem becsülik túl nagyra. Sok evangélikál egyházban olyan mértékű közöny uralkodik ezekkel szemben, hogy már a keresztyénség alapjait sem értik jól. Gyakran még azok az egyházak is csak kevés érdeklődést mutatnak a tantételek megtanulása és megértése iránt, amelyek tanításukban és igehirdetésükben hűségesek maradtak. A fiatalokat többnyire untatja, a presbiterek pedig megelégednek a református hit tantételeinek felületes ismeretével.

A tantételek hiányának ez a tünete sokszor a „gyakorlatiasabb” igehirdetésért és tanításért folyó folyamatos küzdelem, valamint a liturgiára és az istentisztelet egyéb részeire helyezett nagyobb hangsúly, amíg a prédikáció gyakorlatilag eltűnik. Az igehirdetők részéről pedig egyre kevesebb bibliai magyarázatot, ugyanakkor egyre több szemléltetést, történetet és szórakoztatást hallunk.

Isten népének magánéletében úgy mutatkozik meg a tantételek iránti közönyösség, hogy egyáltalán nem kíváncsiak a jó református könyvekre és folyóiratokra. Néha megveszik, de nem olvassák el, máskor pedig már arra sincs elég érdeklődés, hogy megvegyék azokat. Ha egyáltalán bármit is olvasnak, az felületes, és többnyire a tanácsokat tartalmazó könyvek választékából való. Gyakorlatilag semmi komolyat nem olvasnak, és egy tanokat tartalmazó könyvet a legtöbben túl mélynek találnak, jóllehet sokkal kevésbé tanult apáik és nagyapáik képesek voltak teológiai irodalmat olvasni, és értették is azt.

Ha az egyházat és Isten népének életét meg akarjuk menteni a felületességtől, a hanyatlástól és minden olyan bajtól, amely az egyházban ma szorongat minket, akkor vissza kell térnünk a tantételekhez. Ehhez nem kell több bizonyítékot keresnünk, mint a tizenhatodik századi reformációt. A reformáció mindennél inkább a tanokhoz – az egyedül hit által való megigazulás, a szuverén kegyelem, valamint az egyház és a sákramentumok tanaihoz – való visszatérés volt. A tantételek iránti érdeklődés és az azokhoz való visszafordulás nélkül nem is reménykedhetünk az egyház ébredésében vagy megújulásában.

A 2Tímótheus 3:16–17-ben Isten Igéje azt mondja, hogy a Szentírás sok mindenre hasznos, de mindenekelőtt a tanításra. Valóban, ha nem tanít nekünk először tantételeket, akkor nem hasznos a feddésre, a megjobbításra és az igazságban való nevelésre. Mindezekhez a tantételek nemcsak előzetesen szükségesek, hanem alapvető fontosságúak.

A Szentírás más módokon is hangsúlyozza ezeknek a tanoknak a jelentőségét. A János 17:3-ból megtanuljuk, hogy Isten és Jézus Krisztus ismerete az örök élet. Ennél

semmi sem fontosabb. Azok a tanok, amelyeket helyesen tanítanak, megértene és elhisznek, Istennek és az ő Fiának ismeretét jelentik. A Szentírás semmi mást nem tanít. „*Tudakozzátok az írásokat – szól Jézus, – ezek azok, a melyek bizonytságot tesznek rólam*” (Jn 5:39).

Figyeljünk tehát a tanokra! Ez nemcsak a teológusok területe, hanem mindazoké, akik vágyakoznak az örök életre. Ne tegyük félre a tantételeket más, „gyakorlatiasabb” ügyek miatt, hanem értsük meg, hogy azok feddnek, megjobbítanak, és megtanítják az igazság útját. Mindenekfelett pedig szemtől szembe állítanak minket magával az élő Istennel, akiben élünk, mozgunk és vagyunk. Tantételek nélkül lenni annyi, mint Isten nélkül lenni.